

Inhoud

Ierland en Noord-Ierland

- ▶ Beleef bruisend Dublin: overdag cultuur en 's avonds aan de zwier
- ▶ Bewonder de ruige kliffen en golvende groene heuvels
- ▶ Ervaar de Keltische mystiek
- ▶ Beleef spektakel in Titanic Belfast
- ▶ Bezoek gezellige pubs en ontmoet er vriendelijke mensen

7 Kaarten en plattegronden

9 Woord vooraf

1 11 Ierland: een verdieping

12 Politiek en samenleving

16 Natuur

21 Bevolking

24 Eten en drinken

2 29 Geschiedenis

30 Kelten, Vikingen en Normandiërs

35 Reformatie en Engelse kolonisatie

40 Moderne tijd

3 51 Kunst en cultuur

52 Literatuur

54 Film

55 Beeldende kunst

55 Muziek

4 59 Dublin

60 Geschiedenis

61 Oriëntatie

64 Het zuidelijke centrum

76 Het noordelijke centrum

80 Ten westen van het centrum

84 Ten oosten van het centrum

87 De noordelijke voorsteden

88 De zuidelijke voorsteden

91 Tips en adressen

5 95 De omgeving van Dublin

96 Graafschap Louth

100 Graafschap Meath

106 Graafschap Kildare

110 Graafschap Wicklow

117 Tips en adressen

6 119 Zuidoost-Ierland

120 Graafschap Carlow

122 Graafschap Wexford

129 Graafschap Waterford

135 Graafschap Kilkenny

141 Graafschap Tipperary

146 Tips en adressen

7 149 Zuidwest-Ierland

150 Graafschap Cork

157 Ten oosten en noorden van Cork

164 Ten zuiden en westen van Cork

170 Graafschap Kerry

173 Het Iveragh-schiereiland en de Ring of Kerry

177 Het Dingle-schiereiland

183 Noordelijk Kerry

185 Graafschap Limerick

191 Graafschap Clare

193 Het westen van Clare

196 The Burren en noordelijk Clare

199 Tips en adressen

Woord vooraf

Ierland, het groene eiland aan de westrand van Europa dat de lagedrukgebieden vanaf de Atlantische Oceaan opvangt, is géén bestemming voor propvolle chartervliegtuigen. Gelukkig maar, want daardoor behoudt het eiland zijn geheel eigen charme, die zich kenmerkt door ruige kusten, golvende groene heuvels, verstilde veengebieden, vriendelijke en humorvolle mensen, Keltische mystiek en vrolijke, soms wat weemoedige folkmuziek. Ook vind je er twee fascinerende grote steden, Dublin en Belfast, die elk voor zich al een stedentrip waard zijn. Middelgrote plaatsen als Cork en Galway zijn eveneens interessant, terwijl het Ierse dorpsleven je tientallen jaren terugvoert in de tijd, toen alles nog eenvoudig en overzichtelijk was. En dat wisselvallige klimaat? Ach, dat vergeet je snel als je in zo'n typisch Ierse pub neerstrijkt om van een eerlijke maaltijd, van een Iers glas bier of whiskey, of van goed gezelschap te genieten.

Guido Derksen

Ierland: een verdieping

Een groen, waterrijk en relatief dunbevolkt eiland aan de westrand van Europa met vriendelijke en eigenzinnige bewoners: zie daar Ierland in een notendop. Het eiland bestaat sinds de onafhankelijkheid van de Ierse Republiek uit twee delen. De republiek is met bijna 84% van het grondgebied het grootste deel, het veel kleinere Noord-Ierland behoort tot het Verenigd Koninkrijk. De Republiek Ierland is samen met Portugal en IJsland trouwens het enige Europese land dat in zijn geheel ten westen van de nulmeridiaan ligt.

< Fanad Lighthouse, Donegal.

1

langs de kust en van bijvoorbeeld de kalksteenplateaus van The Burren, en blauw kom je tegen aan zee en bij de Ierse meren, zeker als de zon schijnt. Ierland is trouwens een zeer waterrijk eiland. Ongeveer een zevende van het landoppervlak bestaat uit waterpartijen, zoals Lough Neagh in Noord-Ierland, met een oppervlak van 391 km² het grootste zoetwatermeer van het eiland, en de rivier de Shannon, met 368 km lengte de langste rivier van Ierland. Vooral in het midden, het westen en het noordwesten kom je nog veel meer meren tegen, vaak met allerlei grotere en kleinere eilanden erin, en overal zorgen stromen en rivieren voor de afvoer van het overvloedige regenwater naar de zee.

Klimaat

Het Ierse klimaat leent zich niet voor een zonzakantie met lange, lome dagen aan het strand. Het land heeft een gematigd zeeklimaat met relatief koele zomers en milde winters, doorgaans zonder vorstdagen. Door de westelijke ligging in de Atlantische Oceaan vangt het eiland veel oceaandepressies op, wat betekent dat er veel regen valt en er vaak wind staat. Het weer kan daardoor op sommige dagen erg afwisselend zijn. Soms komt de regen met bakken uit de hemel, waarna het even later weer helemaal opentrekt en er felblauwe opklaringen zijn, soms is de kust gehuld in dichte mistwolken, waarna een opstekende zeewind opeens alles weer schoonblaast. Voordeel is dat je niet zelden kunt genieten van fraaie wolkenluchten en er opvallend vaak regenbogen aan de hemel staan. En op de dagen waarop het écht zonnig en warm is, spoeden de Ieren zich naar een strand of naar een meer om er volop van te kunnen genieten.

De beste maanden om naar het eiland te gaan zijn mei en juni, omdat er dan gemiddeld de meeste zonuren zijn (6 per dag), en juli en augustus, omdat de gemiddelde maximum dagtemperatuur dan het hoogste is (19°C). September en de eerste helft van oktober zijn ook goed te doen. April heeft redelijk veel zonuren (gemiddeld 5 per dag), maar het kan dan nog behoorlijk fris zijn. Het gemiddeld aantal dagen per maand met regen is het gehele jaar door erg constant. Tien van de twaalf maanden ligt dat gemiddelde op 10 of 11 regendagen in de maand. Alleen december en januari scoren iets hoger, met respectievelijk 12 en 13 regendagen.

Het zeewater is in de winter gemiddeld zo'n 8°C, in de zomer stijgt die temperatuur naar 13 à 14 graden.

Flora en fauna

Karakteristiek voor het groene Ierland zijn de talrijke glooiende weilanden die door muurtjes en hagen van elkaar zijn gescheiden. In die hagen groeien onder meer braam, hulst, meidoorn, kamperfoelie en vlier, terwijl er vooral in het zuiden en zuidwesten ook enorme fuchsiahagen voorkomen, een prachtig gezicht als ze in bloei staan. In en rond de weilanden staan ook verspreide

Rotskusten bepalen het beeld rond het gehele eiland.

bomen, bosschages en boompartijen, waaronder elsen, berken, lijsterbessen, iepen, hagedoorns en wilgen. Waar de grond erg zompig is, wuiven grote pollen pitrus (een grasachtige plant met stijve stengels) in de wind.

Echt grote bosgebieden zijn er niet, want door ontbossing in het verleden is nog slechts 5% van het eiland met bossen bedekt, daar waar ooit uitgestrekte eikenbossen de dienst uitmaakten. Er zijn nog wel wat loofbossen en op armere gronden, bijvoorbeeld in de Connemara, kom je hier en daar ook plukjes naaldbomen tegen. De wat armere gronden zijn ook de locatie voor de vele gaspeldoornstruiken, die maandenlang met hun gele bloemen een kleuraccent aan het landschap geven. In het zuiden en zuidwesten zorgt de warme Golfstroom in de Atlantische Oceaan ervoor dat er op beschutte plekken hier en daar palmen en agaves groeien.

In de veengebieden floreert uiteraard de veenvegetatie, zoals heide, varens, grassen en mossen, maar ook weer gaspeldoorn, de vleesetende zonnedaauw en bloemen als de veenorchidee.

Het dierenleven in het vrij dunbevolkte Ierland is redelijk uitbundig, ook al zijn er niet gigantisch veel verschillende soorten aanwezig. Het zijn vooral vogels die zich thuisvoelen op en rond het groene eiland, al dan niet tijdens de trek van Noord-Europa naar Zuid-Europa of Afrika en vice versa. Langs de rotskusten en op stille eilanden tref je grote broedkolonies aan van zeevogels als papegaauiduikers, stormvogels, aalscholvers, jan-van-genten,

Het befaamde megalithische ganggraf van Newgrange.

👉 KELTEN, VIKINGEN EN NORMANDIËRS

Circa 10.000 tot 7000 jaar vóór het begin van onze jaartelling bereikten groepjes jagers en verzamelaars het eiland dat we tegenwoordig kennen als Ierland. Ze streken hoofdzakelijk neer langs de oost- en noordkust, vanwaar ze mondjesmaat het binnenland in trokken. Twee à drie millennia later, in de nieuwe steentijd, waren ze geëvolueerd tot of opgenomen in de landbouwgemeenschappen die destijds in Ierland ontstonden. Deze steentijd-bewoners hadden een relatief hoogontwikkelde cultuur, getuige het feit dat ze in staat waren megalithische graf- en religieuze monumenten te bouwen. Ook in de bronstijd, vanaf circa 2000 jaar v.Chr., gingen ze door met het bouwen van dit soort structuren. Op veel plaatsen in Ierland zijn nog portaalgraven, ganggraven en stenencirkels uit de steen- en bronstijd te vinden. Vanaf ongeveer 800 v.Chr. begon men in West-Europa ijzer te gebruiken en begon de ijzertijd, die tot na het begin van de jaartelling duurde, toen de Romeinen grote delen van West-Europa onderwierpen. In de ijzertijd trokken de Kelten vanuit Midden-Europa westwaarts. Rond 400 v.Chr. vestigden ze zich ook in Ierland, waar ze de lokale bevolking onderwierpen.

Tussen de agrarische werkzaamheden door deden de Kelten in Ierland wat klaarblijkelijk in hun genen zat: vechten. Op het eiland bestonden talrijke kleine koninkrijkjes die vrijwel voortdurend met elkaar in strijd waren, om vee te roven of om het territorium te kunnen uitbreiden. Grote nederzettingen waren er niet. De meeste mensen woonden verspreid in boerderijen met

DE KELTEN

Wat we de Kelten noemen, was in feite een verzameling strijdlustige Indo-Europese stammen die in het eerste millennium voor het begin van onze jaartelling in Centraal-Europa boven de Alpen woonde, in het huidige Zwitserland, Oostenrijk, Zuid-Duitsland en Oost-Frankrijk. Waar ze daarvóór vandaan kwamen is niet met zekerheid te zeggen, maar waarschijnlijk trokken ze eerder vanuit West-Azië Europa binnen. Rond 600 v.Chr. begonnen de Kelten zich in ieder geval vanuit hun Midden-Europese kerngebied over West-, Noordwest- én Oost- en Zuidoost-Europa te verspreiden. Ook de Etrusken in Italië kregen met Keltische invallen te maken. In de 4de en 3de eeuw v.Chr. waren ze op het hoogtepunt van hun macht. In Klein-Azië vestigden ze zich als de Galaten, in Frankrijk en Noord-Spanje (Galicië) werden ze de Galliërs genoemd en op de Britse eilanden sprak men van de Kelten.

Tegen 100 v.Chr. keerden de kansen. Vanuit Italië begon het Romeinse Rijk het grootste deel van de Keltische gebieden te veroveren, op Schotland en Ierland na (en één klein dorpje in Gallië). Binnen enkele generaties werden de meeste Kelten uitgemoord of geromaniseerd, zodat de Keltische cultuur, met zijn druïden en mythische heiligdommen, binnen het Romeinse Rijk verdween. In Ierland hielden de Kelten het langer uit, en ook de Keltische taal bleef hier bewaard. Het Oudkeltisch was de basis voor het *Gaelic* of Gaelisch, oftewel het authentieke Iers, dat nog steeds in delen van Ierland gesproken wordt.

Naast Ierland zijn Wales, Schotland, Bretagne, Cornwall en het eiland Man de laatste gebieden in Europa waar nog Keltische cultuurinvloeden terug zijn te vinden.

een aarden of stenen wal van gestapelde stenen ter bescherming eromheen. Je komt dit soort cirkelvormige fortificaties of ringforten nog in heel Ierland tegen. Er waren ook boeren die een kunstmatig eilandje in een meer aanlegden, een *crannóg*, waarop ze dan hun boerderij bouwden met een palissade van gepunte boomstammen eromheen.

In de loop der tijd kwam er enige duidelijkheid in de staatkundige verhoudingen tussen de Keltische stammen en koninkrijkjes. In het zuidoosten en oosten werden ze grosso modo verenigd in het koninkrijk Leinster, in het noordoosten en noorden gebeurde hetzelfde in het koninkrijk Ulster, in het noordwesten en westen kwam het koninkrijk Connacht of Connaught te liggen, in het zuidwesten verenigden de lokale heersers zich onder de federatieve paraplu van het koninkrijk Munster. Uiteraard werd er in wisselende coalities met enige regelmaat nog steeds strijd met elkaar en tussen lokale koninkrijkjes onderling geleverd, maar er bestond zoiets als een overkoepel-

Dublin

Het waterhoofd van de Republiek Ierland is de hoofdstad Dublin, gelegen aan de oostkust bij de monding van de rivier de Liffey. In de stad en de omliggende slaapsteden wonen ruim 1,1 miljoen mensen, bijna een kwart van de totale Ierse bevolking. Dublin is daarom, niet zo verwonderlijk, het bruisende culturele en politieke hart van het land. Bezoekers kunnen zich laven aan de culturele voorzieningen, de historische bezienswaardigheden en het uitgaansleven, dat zich voor een belangrijk deel in een van de vele authentieke pubs afspeelt. Als extraatje zijn er ten noorden en ten zuiden van de stad strandwandelingen te maken bij voorsteden als Malahide, Portmarnock en Dún Laoghaire. Alles bij elkaar is Dublin een erg leuke, interessante stad met een compact centrum vol attracties.

< Temple Bar is hét uitgaanscentrum van Dublin.

Temple Bar

Ga je vanaf St. Stephen's Green via Grafton Street terug richting Trinity College, dan zie je tegenover de hoofdpoot van het universiteitsterrein het hoofdgebouw van de Bank of Ireland, uit 1729. Tot 1801 zaten er politici in. Het deed namelijk dienst als parlamentsgebouw voor het Ierse parlement, dat onder het Britse parlement in Londen ressorteerde.

Ten westen van de Bank of Ireland bevindt zich de beurs van Dublin. Het stadsdeel erachter, gelegen tussen Westmoreland Street, Dame Street, Fishamble Street en de Liffey, heet **Temple Bar**. Het was in de jaren 70 en 80 een vervallen gebied, maar na een ingrijpende aanpak vanaf begin jaren 90 is het opgeknapte stadsdeel tegenwoordig hét uitgaansgebied van Dublin, vooral voor jongeren en mensen die zich nog jong voelen. Het is genoemd naar de daadwerkelijk bestaande Temple Bar, een van de oudste en bekendste pubs in het gebied; een andere horecagelegenheid om naar uit te kijken is de Vintage Cocktail Club, die eruitziet als een filmset uit de jaren 20 (vintagecocktailclub.com). Overdag kun je in het district rondstruinen tussen straatmuzikanten, trendy winkeltjes en kraampjes op Temple Bar Square met tweedehands kleding en leuke snuisterijen. In januari vindt er het Temple Bar TradFest plaats, waarbij allerlei optredens met traditonele muziek op ongewone plaatsen bij te wonen zijn. Ga je vanaf Temple Bar Square richting rivier, dan kun je de Ha'penny Bridge bezichtigen, een markante gietijzeren voetgangersbrug over de Liffey uit 1816. Vroeger moest een halve penny tol betaald worden, vandaar de naam van de brug. Westelijker, in Cow's Lane, bevindt zich de **Designer Mart**, waar Ierse ontwerpers hun handwerkproducten verkopen.

's Avonds barst het uitgaansgeweld los in Temple Bar, zeker in het weekend. Dan stromen de restaurants en de pubs vol en wordt het luidruchtiger naarmate de avond vordert. Uiteindelijk besterft het rumoer in de loop van de nacht weer. Plakken braaksel en urinedampen op straat zijn dan stille getuigen van het commerciële succes van de revitalisering van het Temple Bar-district. Behalve drinken, eten en leuke hebbedingetjes kopen is er meer te doen in het Temple Bar-district. In Curved Street is bijvoorbeeld de **Irish Rock & Roll Museum Experience** geopend, waar je alles te weten kunt komen over de grootste Ierse bands en waar je ook zelf muziek kunt maken; let op de knalrode Wall of Fame aan de buitenzijde. Het complex bezit trouwens ook een volledig functionerende opnamestudio met apparatuur uit de befaamde Grouse Lodge-studio waar onder anderen Michael Jackson, REM en Snow Patrol nog mee gewerkt hebben.

Op Meeting House Square, midden in het district, kun je gratis het **National Photographic Archive** binnen, een afdeling van de nationale bibliotheek van Ierland. Het archief beheert ongeveer 630.000 foto's, een deel is te bezichtigen. Fototentoonstellingen zijn er ook in de **Gallery of Photography**, aan de overzijde van het pleintje. Op zaterdag is Meeting House

Het terras van de Temple Bar.

Square bezet met kraampjes van de populaire voedselmarkt met lokale en bij voorkeur organische producten. Op twee minuten lopen van het plein biedt het Temple Bar Information Centre, in East Essex Street nummer 12, informatie over het district, onder meer via een culturele uitgaansgids.

- > DESIGNER MART, designlane.ie
- > IRISH ROCK & ROLL MUSEUM EXPERIENCE, irishrocknrollmuseum.com
- > NATIONAL PHOTOGRAPHIC ARCHIVE, nli.ie
- > TEMPLE BAR INFORMATION CENTER, temple-bar.ie

Dublin Castle en de City Hall

Onder Temple Bar en Dame Street liggen Dublin Castle en de City Hall bij elkaar. **Dublin Castle** was vanaf de bouw aan het begin van de 13de eeuw het bolwerk van de Normandiërs die de stad op de Vikingen veroverd hadden. Het kasteel is sindsdien continu in gebruik: als verdedigingswerk, als gevangenis, als schatkamer, als gerechtsgebouw en, meer dan zeven eeuwen lang, als zetel van de Engelse bestuurders van Ierland, de Lord Deputies en Lord Lieutenants, die namens de Engelse kroon het gezag uitvoerden. Van het oorspronkelijke Normandische kasteel valt weinig meer te herkennen, want in de 17de, 18de, 19de en 20ste eeuw zijn er ingrijpende verbouwingen geweest, zodat het nu een eclectisch geheel is van bouwblokken, torens, binnen- en buitenterreinen, kunstwerken en parkeerplaatsen. Van het oorspronkelijke kasteel is alleen de Record Tower, gereedgekomen in 1258, nog grotendeels intact. Heden ten dage bieden de kasteelgebouwen

Dublin Castle.

onder meer vergaderfaciliteiten en vinden er officiële staatsaangelegenheden plaats. Als je de kasteelgronden vanaf Dame Street betreedt, zie je op Lower Castle Yard de 19de-eeuwse neogotische Chapel Royal bijna tegen de Record Tower aan staan. Interessant zijn de meer dan 90 hoofden van Ierse heiligen en historische figuren, vervaardigd uit kalksteen uit Tullamore. Lower Castle Yard zelf is bezet met geparkeerd blik. Aan de rechterzijde kun je naar Upper Castle Yard, vanwaar ook rondleidingen door het kasteelcomplex beginnen. De rondleidingen laten onder meer de staatsappartementen en St. Patrick's Hall zien, waar de inauguratie van Ierse presidenten plaatsvindt en het glas geheven wordt met belangrijke staatsgasten. Ook krijg je opgravingen te zien van de Vikingburch die hier ooit stond.

Aan de zuidkant van het kasteelcomplex is in het Clock Tower Building de **Chester Beatty Library** te vinden, een museum en bibliotheek met een prachtige collectie antieke manuscripten, boeken, miniatuurschilderijen enzovoort. Naamgever Alfred Chester Beatty (1875–1968) bracht de verzameling bijeen, die onder meer papyrusteksten uit het oude Egypte, prachtig gedecoreerde korans en bijbels, middeleeuwse traktaten, zeldzame eerste drukken en kunstvoorwerpen uit Azië, het Midden-Oosten, Noord-Afrika en Europa omvat. Op de begane grond kunnen de indrukken na een bezoek verwerkt worden in het Silk Road Café, waar je onder meer oosterse specialiteiten kunt krijgen. Voor verdere contemplatie is er op het dak een eenvoudige Japanse tuin. Naast de Chester Beatty Library bevindt zich verder een groot parkachtig plein met gras en kunstobjecten, de Dublin Castle Garden; grappig zijn de speelse 'slangenpaden' in het gras.

- > DUBLIN CASTLE, dublincastle.ie
- > CHESTER BEATTY LIBRARY, cbl.ie

Christ Church Cathedral.

Aan de noordkant van het kasteelcomplex, op de hoek bij Dame Street en Cork Hill, staat de **City Hall**. Het stadhuis, gereedgekomen in 1779, is met zijn colonades, pilasters en klassieke timpanen een fraai voorbeeld van de Georgian architectuurstijl die in de hoogtijdagen van Dublin in de 18de en 19de eeuw een groot stempel op het aangezicht van de stad heeft gedrukt. Het bezit een fraaie dakkooepel, vooral binnen te appreciëren, en in de gewelven laat de multimediale tentoonstelling *Dublin's City Hall: The Story of the Capital* zien hoe de geschiedenis en ontwikkeling van Dublin door de eeuwen heen zijn verlopen.

- > CITY HALL, dublincity.ie/residential

De kathedralen van Dublin

Aan de westkant van Temple Bar stuit je iets voorbij Fishamble Street, ooit de plek waar de Vikingen hun nederzetting stichtten, op de **Christ Church Cathedral** (officieel de Cathedral of the Holy Trinity), de kathedraal van de anglicaanse Church of Ireland. Het grote gebedshuis ligt op een lage heuvel en werd al rond 1030 gesticht, door de tot het christendom bekeerde Vikingkoning Sitric Silkenbeard. De Normandiërs vervingen de houten Vikingkerk in de 12de eeuw, op last van Richard 'Strongbow' de Clare, door een stenen exemplaar. In de 18de en 19de eeuw – het gebedshuis was inmiddels anglicaans geworden – volgden stevige renovaties en verbouwingen en kreeg de kathedraal het huidige uiterlijk. In de geschiedenis van de stad is het altijd een belangrijke kerk geweest. Vooral relieken als een stuk van de veronderstelde kribbe van Jezus en een wonderbaarlijk sprekend kruis trokken in de middeleeuwen veel pelgrims.

Autoweg ten noorden van Dublin.

Carlingford Lough wordt het decor gevormd door de Mourne Mountains in Noord-Ierland, die tot 850 m komen.

Specialiteit in de plaatsen langs Carlingford Lough zijn oesters. Ze worden vaak in kraampjes op straat of langs de kades kakelvers aangeboden en laten zich goed combineren met een glas Guinness, stevig soda bread en boter. Veel Iersers kun je het niet krijgen.

➤ CARLINGFORD HERITAGE CENTRE, carlingfordheritagecentre.com

GRAAFSCHAP MEATH

In het graafschap Meath, ten noordwesten van Dublin, ligt de geschiedenis voor het opscheppen. In de vallei van de Boyne zijn in de steentijd imposante grafmonumenten gebouwd, in de eerste eeuwen na Christus vormde de Hill of Tara het centrum van de macht van de Hoge Koningen van Ierland, in de vroege middeleeuwen was St.-Patrick actief met bekeren en werden er kloosters gesticht, en in 1690 vond bij de Boyne de roemruchte Battle of the Boyne plaats, de veldslag die het protestantse Britse gezag over Ierland vestigde.

Newgrange, Knowth en Dowth

Ga je vanuit Dublin via de M1 naar het noorden, dan kun je bij de kust onder Drogheda (de stad op de grens met het graafschap Louth) zeelucht

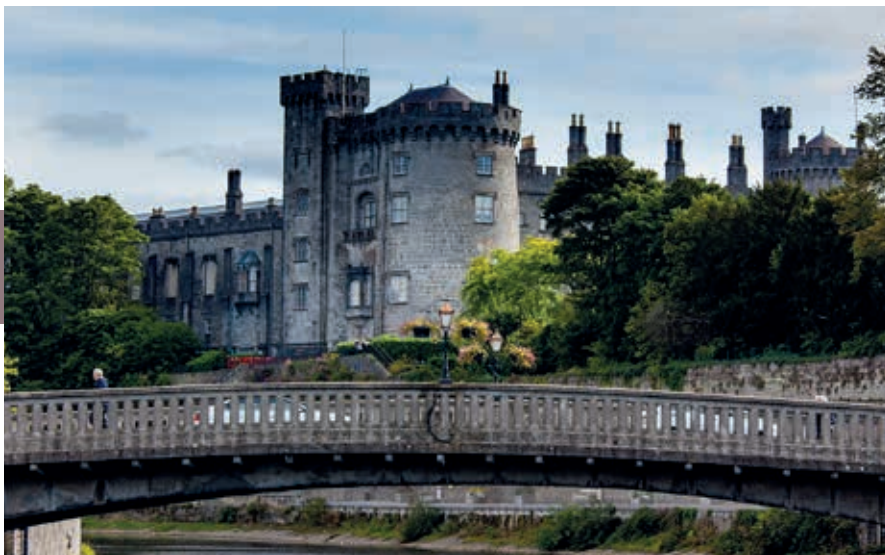

Het ganggraf van Newgrange staat op de UNESCO-werelderfgoedlijst.

opsnuiven op het lange strand bij de kustplaatsjes Bettystown en Laytown. Bij Bettystown is het mogelijk om met de auto het strand op te rijden.

Ten westen van Drogheda was de zeer vruchtbare vallei van de Boyne in de jonge steentijd het centrum van een – voor die tijd – hoogontwikkelde cultuur. Je vindt er daarom enkele van de belangrijkste megalithische overblijfselen van Ierland. Als je afslag 9 van de M1 neemt, net buiten Drogheda, is het maar een paar kilometer westwaarts naar het **Brú na Bóinne Visitor Centre**, het bezoekerscentrum westelijk van het dorp Donore dat toegang biedt tot de beroemde neolithische ganggraven van **Newgrange**, **Knowth** en **Dowth**, de ‘brú na bóinne’, de ‘paleizen aan de Boyne’. Ze zijn rond 3200 v.Chr. gebouwd, waarmee ze zo’n 500 jaar ouder zijn dan de eerste Egyptische piramiden en 1000 jaar ouder dan Stonehenge in Engeland. De grafmonumenten staan gezamenlijk op de werelderfgoedlijst van de UNESCO.

Vanaf de grote parkeerplaats is het een paar honderd meter lopen naar het bezoekerscentrum. In de vormgeving van het centrum zijn allerlei elementen verwerkt van de prehistorische overblijfselen in het gebied. Binnen vind je een permanente tentoonstelling over de oudheden en een ruim café-restaurant. Vanaf hier moet je per busexcursie naar Newgrange en Knowth, je kunt er niet op eigen houtje heen. Dat is geen probleem, want met een goede gids komen de bezienswaardigheden in het golvende landschap veel meer tot leven dan anders het geval zou zijn.

Kilkenny Castle.

daarom ook een 'Made in Kilkenny Craft Trail' in de aanbieding, en de stad Kilkenny herbergt de National Craft Gallery. Tot de producten die de kunstnijverheidsindustrie vervaardigt, behoren aardewerk, juwelen, glas en wollen doeken.

Kilkenny

De stad **Kilkenny**, inclusief voorsteden ruim 22.000 inwoners groot, is het kloppend hart van de regio. De plaats, gelegen langs de oevers van de rivier de Nore, bood in de 14de eeuw een tijd lang onderdak aan het Ierse parlement en bestaat tegenwoordig uit een mix van gerestaureerde middeleeuwse bebouwing en modernere stadsdelen. Op een heuvel boven de Nore is **Kilkenny Castle** het prominentste gebouw van de stad. De Normandiërs begonnen vanaf 1192 met de bouw van het enorme kasteel, dat in de 19de eeuw stevig werd verbouwd en victoriaanse stijlkenmerken kreeg. Twee vleugels zijn toegankelijk voor bezichtiging, en in de oude kasteelkeuken in de River Wing bevinden zich een galerie voor moderne kunst en een tearoom. Aan de achterzijde nodigt een enorm kasteelpark, met onberispelijk gemaaid grasvelden en majestueuze bomen erin, uit tot wandelen.

➤ KILKENNY CASTLE, kilkennycastle.ie

Ga je vanaf het kasteel richting stadscentrum, dan kun je rechts naar beneden Rose Inn Street volgen naar de rivier. Aan de linkerkant is het toeristenbureau van Kilkenny gevestigd (visitkilkenny.ie/contact). Net vóór de rivier is de voetgangersstraat St. Kieran's Street, links, een aardige

St. Canice's Cathedral & Tower.

winkelstraat; halverwege is de Kyteler's Inn, sinds 1324, de oudste pub in de stad.

Vanaf het kasteel rechtdoor voert naar High Street. Ga links vooral even de steeg in naar The Hole in the Wall, een bijzondere pub die hier al sinds 1582 in een oud binnenhuis is gevestigd. De bijzonder sfeerrijke drinkgelegenheden bestaan uit een piepkleine bar, een binnenplaatsje en een gelagkamer in een oude slaapkamer waar bier uit blik wordt geschonken. In het verlengde van High Street leidt Parliament Street naar **St. Canice's Cathedral**, die zijn 13de-eeuwse uiterlijk grotendeels behouden heeft. De anglicaanse kathedraal is vernoemd naar St. Canice, een monnik die volgens de annalen in de 6de eeuw n.Chr. de eerste nederzetting stichtte op de plek waar nu de stad ligt. Kilkenny is in het Gaelic dan ook vernoemd naar de heilige: Cill Chainnigh, 'de kerk van Canice'. De kathedraal die later dus te zijner ere werd gesticht, bezit onder meer mooie glas-in-loodramen. Pal naast het gebedshuis priemt een fraai exemplaar van de merkwaardige Ierse round towers omhoog. Kloosterlingen bouwden de toren al in de 9de eeuw; tegen een kleine entreprijs kun je hem beklimmen en de stad plus omgeving van bovenaf bekijken.

➤ ST. CANICE'S CATHEDRAL & TOWER, stcanicescathedral.com

De katholieke tegenhanger van de anglicaanse kathedraal is de 19de-eeuwse St. Mary's Cathedral, een paar blokken ten westen van Parliament Street. In Parliament Street zelf is het 17de-eeuwse koopmanshuis Rothe House inge-

Zuidwest-Ierland

In het zuidwesten van Ierland is veel toeristisch geweld samengebald. Wie voor de eerste keer naar Ierland gaat, spoedt zich doorgaans snel naar dit deel van het land, vanwege de Keltische sferen, de prachtige natuur en de gezellige pubs. Vooral de grillige kustlandschappen spreken tot de verbeelding. In het zuidwesten steken vijf bergachtige schiereilanden de oceaan in, die allemaal baaien, rotsen, kliffen en hier en daar een zandstrand te bieden hebben. De Ring of Kerry, een route over het schiereiland Iveragh, is misschien wel de bekendste toeristische attractie van Ierland, maar de routes over het Dingle-schiereiland en het Beara-schiereiland doen er beslist niet voor onder, terwijl ook de zuidkust en het berggebied bij Killarney meer dan de moeite waard zijn. Wie zich meer aangetrokken voelt tot het stadsleven kan in het zuidwesten ook nog eens naar Cork, de tweede stad van het land.

< Het weggetje naar Dunquin Harbour.

IERSE WHISKEY

Samen met bier is whiskey de nationale drank van Ierland. De naam is een Engelse verbastering van het Keltische woord voor 'levenswater'. In Schotland en Canada schrijft men het als *whisky*, in Ierland en de Verenigde Staten is het *whiskey*, met een 'e' erbij.

Er bestaat geen officiële geschiedschrijving van het spul, maar het is een van de oudste gedestilleerde dranken van Europa. De Ieren claimen dat whiskey in hun land is ontstaan. Ierse monniken zouden rond de 10de of 11de eeuw de kunst van het destilleren van parfums hebben meegebracht van hun reizen naar het Middellandse Zeegebied. Thuis ontwikkelden ze de destilleertechniek om er een pittige drank mee te maken, gestookt van granen. In Schotland wordt voor het eerst melding van whisky gemaakt in 1494. In de 19de eeuw was Ierland de grootste producent ter wereld, ook omdat veel whiskey naar de Verenigde Staten werd geëxporteerd. In de loop van de 19de en 20ste eeuw kwam de klad erin. Schotland nam het stokje over, zodat whisky nu vooral met de Schotten wordt geassocieerd. Sinds de jaren 90 beleeft de Ierse whiskey echter een revival en groeit de belangstelling.

Het productieproces van whiskey heeft verschillende stappen. Het proces begint met het bevochtigen van gerst waardoor de gerst ontkiemt tot mout. Dit heet mouten of *malting*. Men droogt de moutkorrels vervolgens boven een open vuur of droogt ze met hete lucht, het zogenaamde eesten. De voor het vuur gebruikte brandstof kan wel of geen turf bevatten, wat grote invloed heeft op de uiteindelijke smaak, aangezien de rookgeur diep in de moutkorrels doordringt. Hierna worden de gedroogde korrels fijn gemalen en gaat er water bij. In het ontstane moutbeslag wordt het zetmeel na verloop van tijd omgezet in suikers, die daarna gisten of fermenteren waardoor er alcohol ontstaat. De laatste stap in het productieproces is het destilleren van het gegiste product. De aldus ontstane whiskey slaat men op in eikenhouten vaten om te rijpen, wat ook weer een belangrijke invloed heeft op de uiteindelijke smaak.

Een belangrijk verschil tussen Ierse en Schotse whiskey is dat de Ierse whiskey geen pregnante rooksmak heeft doordat er geen turf wordt gebruikt in het productieproces (op de Connemara Single Malt na), en dat de whiskey drie keer wordt gedistilleerd in plaats van twee keer. Ierse whiskey heeft daarom meestal een zachtere smaak dan Schotse whisky's. Als grondstoffen voor de Ierse whiskey worden tarwe, haver en rogge gebruikt.

Blarney Castle.

landschapspark staat de behoorlijk goed bewaard gebleven ruïne van het grote, vier verdiepingen hoge torenhuis van halverwege de 15de eeuw. Het is vooral befaamd vanwege de Blarney Stone. Dit grote blok blauwsteen is om de een of andere reden boven in de borstwering van de toren ingemetseld. Het was in 1314 een geschenk van Robert I (koning van Schotland) aan Cormac McCarthy (koning van Munster), uit erkentenis voor zijn hulp in de slag bij Bannockburn tijdens de toenmalige Schotse onafhankelijkheidsoorlog tegen de Engelsen.

Volgens de legende heeft het Schotse cadeau magische krachten en verkrijgt eenieder die de steen kust, de gave van welsprekendheid. Maar dat gaat niet zomaar. Om de steen te kunnen kussen moet je ruggelings half onder de borstwering gaan hangen, zodat je de onderzijde van de steen met de lippen kunt beroeren. Onder je gaapt een diepte van 30 m tot aan de grond. Gelukkig zijn er wel een paar ijzeren staven als valbescherming aangebracht en zitten er de hele dag twee personeelsleden van de toeristische attractie bij de steen om de steenkussers vast te houden. Busladingen vol toeristen halen elke dag capriolen uit om net zo eloquent te worden als de oude Griek Demosthenes, al sinds de 19de eeuw (ook al kwamen de toeristen toen niet per bus). 'Kissing the Blarney Stone' is een begrip geworden in Ierland, en in het Engels staat het woord *blarney* voor 'gewiekste, vleiende of overredende praat'. Behalve het torenhuis kun je in het park het oorspronkelijk 18de-eeuwse, maar later verbouwde Blarney House aantreffen. Je kunt er verder onder

Old Head of Kinsale.

Van Clonakilty tot Bantry

Ga je vanuit Kinsale naar het westen, dan kun je de R605 en de N71 via Bandon in het binnenland nemen. Een alternatief is de R600 binnendoor, een stuk dicht bij de kust. Je komt dan langs Timoleague, met 13de-eeuwse ruïne van een franciscanenklooster, en je kunt ook nog even je licht opsteken in Courtmacsherry, een badplaatsje op 5 km van Timoleague met strandjes in de omgeving.

Circa 10 km verderop komen zowel de R600 als de N71 uit bij **Clonakilty**. Het is zo'n typisch Iers provincieplaatsje, waar je winkels met gekleurde gevels en puin en de nodige pubs aantreft. Voor een genoeglijk uurtje ga je in Clonakilty naar

het West Cork Model Railway Village, aan de oostkant van het stadje bij het water. Het is een soort lokale versie van Madurodam, met schaalmodellen van huizen en gebouwen in West-Cork zoals ze er tussen 1930 en 1950 langs de West Cork Railway uitzagen. Uiteraard ontbreekt een modelspoorlijn ook niet.

In het centrum van Clonakilty staat een standbeeld van Michael Collins (1890–1922), vanaf 1916 een belangrijk leider tijdens de Ierse onafhankelijkheidsstrijd. Collins kwam vlak bij Clonakilty ter wereld. Niet voor niets is daarom in een boerderij ten oosten van de plaats een Michael Collins Centre ingericht. Uiteraard kun je hier alles te weten komen over zijn leven en gewelddadige dood, op 22 augustus 1922 bij een hinderlaag.

Wie liever zeelucht opsnuift, kan naar het dorp Inchydoney, een paar kilometer ten zuiden van Clonakilty, waar een mooi zandstrand ligt.

- > WEST CORK MODEL RAILWAY VILLAGE, modelvillage.ie
- > MICHAEL COLLINS CENTRE, michaelcollinscentre.com

Ten westen van Clonakilty wordt de Ierse zuidkust steeds grilliger en mooier. Na ongeveer 20 km kom je bij de R597 op een lage heuvel in de groene velden de **Drombeg Stone Circle** tegen. Rond het begin van onze jaartelling, in de ijzertijd, hebben de Kelten de 16 menhirs van de ceremonieele cirkel hiernaartoe gesjouwd. Vlakbij zijn overblijfselen te zien van twee hutten, een stenen trog en een haard.

De brug naar Mizen Head.

Verder naar het westen zijn Glandore en Castletownshend aardige kustplaatsjes. Landinwaarts kom je Skibbereen tegen, een bescheiden streekcentrum met wat winkelvoorzieningen. Onder Skibbereen aan de kust torent het Dún na Séad Castle boven de vissersplaats **Baltimore** uit. Het kasteel ziet er een beetje grimmig uit en zou voor speelfilms gecast kunnen worden als woonplaats van de slechte ridder. In het kasteel is aandacht voor de piratengeschiedenis van Baltimore. De plaats was zélf ook slachtoffer van een piratenaanval. Dat was in 1631, toen Algerijnse piraten het stadje plunderden en veel inwoners meenamen als slaven.

- > DÚN NA SÉAD CASTLE, baltimorecastle.ie

Vanuit de haven van Baltimore kun je met veerbootjes de rust opzoeken op Sherkin Island, Clear Island of Hare Island. Vanaf Clear Island kun je een paar kilometer verderop de **Fastnet Rock** zien, met de kenmerkende witte vuurtoren erop. De eenzame rots heeft zijn naam gegeven aan de bekende tweejaarlijkse Fastnet-race voor zeiljachten, die van het Engelse eiland Wight langs de zuidwestkust van Ierland naar Plymouth gaat.

Terug op het vasteland voert de N71 na Sibbereen naar Ballydehob. Van hieruit gaat de R592 over het schiereiland ten westen van Ballydehob naar **Mizen Head**, de meest zuidwestelijk gelegen kaap van Ierland. Het is bevestigd de moeite waard om de circa 35 km naar Mizen Head af te leggen, want het landschap bij de punt van het schiereiland is schitterend. Op de punt

Belfast

Sinds de naargeestige burgeroorlog in Noord-Ierland grotendeels achter de rug is, heeft hoofdstad Belfast een verheugende ontwikkeling doorgemaakt. De stad heeft nieuwe energie gekregen en is tegenwoordig een interessante bestemming voor stedenliefhebbers. Het 19de-eeuwse centrum heeft heel wat te bieden, in de westelijke arbeiderswijken Falls en Shankill kun je de recente geschiedenis nog bijna voelen en in het oostelijke Titanic Quarter is te zien hoe Belfast de toekomst tegemoet gaat. Uiteraard ontkom je ook niet aan de Titanic zelf, want het schip zag het levenslicht in de dokken bij de monding van de Lagan River.

< Het multimediale museum Titanic Belfast.

The City Hall in de winter.

nomische crisis trof de stad vanaf 2007 hard. De vastgoedbubbel die was ontstaan spatte uiteen, onroerendgoedprijzen daalden met 30 tot 40% en de werkloosheid steeg weer. Daarna krabbelde de stad weer overeind en kreeg men de opgaande lijn opnieuw te pakken. De stad telt heden ten dage inclusief voorsteden ongeveer een half miljoen inwoners. Trek je de voorsteden eraf, dan blijven er ongeveer 280.000 over.

HET CENTRUM

Belfast is het administratieve centrum van Noord-Ierland; het westelijke deel ligt in het graafschap Antrim, het oostelijke deel in graafschap Down. Hart van de stad is Donegall Square, waar de **City Hall** staat. Het pompeuze gebouw, in neoclassicistische renaissancestijl, kwam in 1906 gereed, tijdens de hoogtijdagen van Belfast. Op het gras vóór het stadhuis is koningin Victoria vereeuwigd op een sokkel; ze wordt geflankeerd door twee figuren die de linnenindustrie en de scheepsbouw symboliseren en door een kind dat voor onderwijs en toekomst staat. Elders op het terrein staan meer beelden, bijvoorbeeld van Sir Edward James Harland, de oprichter van de beroemde scheepswerven die zijn naam dragen. In de buurt van zijn standbeeld staat een gedenkteken voor de slachtoffers van de *Titanic*-ramp, en ook kun je allerlei oorlogsmonumenten bekijken rond de City Hall. Bij mooi weer wordt het grasveld trouwens volop benut door inwoners van de stad en toeristen die even uit willen rusten.

Victoria Square Shopping Centre, spectaculaire koepel.

Binnen kun je het gebouw per gratis rondleiding bezichtigen. Wil je niet met een rondleiding mee, dan kun je ook gewoon naar binnen stappen om de entreehal te bekijken. Je ziet dan dat er overdadig met Italiaans marmer is gestrooid, dat het interieur uitbundig is verfraaid met gebrandschilderde ramen en schilderijen en dat het centrale deel is bekroond met een indrukwekkende hoge koepel. In de zuidwesthoek van het complex is sinds de renovaties van 2007–2009 een café te vinden, de Bobbin Coffee Shop, waar je foto's van de 68 beroemdste inwoners van Belfast in heden en verleden kunt bekijken. Nog een aardig weetje: het stadhuis van de Zuid-Afrikaanse stad Durban is vrijwel exact een kopie van de City Hall van Belfast.

➤ CITY HALL, belfastcity.gov.uk

Schuin tegenover het stadhuis, op de hoek van Donegall Square en Fountain Street, is de **Linen Hall Library** voortgekomen uit de White Linen Hall, die zich in de 18de en 19de eeuw op de plek bevond waar nu de City Hall staat. De oude bibliotheek bevat meer dan een kwart miljoen boeken, bijvoorbeeld over alles wat zich tijdens The Troubles in Noord-Ierland heeft afgespeeld. Recht tegenover de hoofdentree van de City Hall, aan de overkant van de straat, loopt de winkelstraat met de ietwat verwarrende naam Donegall Place. Samen met Royal Avenue, in het verlengde ervan, en de omliggende straten is dit het winkelhart van Belfast, deels alleen voor voetgangers toegankelijk. De controleposten van het leger en de Royal Ulster Constabulary

Carrick-a-rede Ropebridge.

De noordkust tot Whitepark Bay

Vorbij Torr Head en Fair Head gaat de A2 parallel aan de noordkust naar het westen. **Ballycastle** is de eerste kustplaats die je aan de noordkust tegenkomt. In de zomer trekken het strand en de toeristische voorzieningen heel wat badgasten aan. Op de laatste maandag en dinsdag van augustus vindt er al sinds begin 17de eeuw de Ould Lammas Fair plaats, een feestelijke markt waar je onder meer de lokale specialiteiten kunt kopen: *yellowman* en *dulse*. Yellowman is een harde toffeesoort, dulse is een zeewiersoort die gedroogd of gebakken kan worden gegeten.

Vanuit de haven van Ballycastle kun je de veerboot nemen naar **Rathlin Island**, een paar kilometer in zee gelegen voor de ingang van het North Channel (de overgang tussen de Atlantische Oceaan en de Ierse Zee). Het eiland telt enkele tientallen permanente bewoners en heeft de vorm van een vooroverliggende L. Het lange stuk is 6,5 km lang, het korte stuk 4 km, de breedte is nergens meer dan 1,5 km. Vrijwel de gehele kust rond het eiland bestaat uit kalksteenklimmen, het plateau erboven is groen en kaal. Alleen bij het haventje, in de oksel van de liggende L, daalt de kustlijn naar zeeniveau. Hier vind je een pub, een kerk, een handvol huizen en een paar overnachtingsgelegenheden. Op de rest van het eiland hebben de wind en de natuur vrij spel. De westkant is uitgeroepen tot natuurreservaat (het Kebbale National Nature Reserve), bedoeld om de vele zeehonden en talloze zeevogels – waaronder alken, noordse stormvogels, pape-

BELANGRIJKE ADRESSEN EN TELEFOONNUMMERS

Alarmnummers

- Het nationale alarmnummer voor politie, brandweer en ambulance in de Republiek Ierland en in Noord-Ierland is 112.
- Mocht het netwerk om wat voor reden dan ook overbelast zijn, dan is er ook een alternatief alarmnummer dat parallel aan 112 werkt: 999.

Ambassades

- Ierse ambassade in Nederland: Scheveningseweg 112, 2584 EA Den Haag, tel.: 070 3630993 (dfa.ie/irish-embassy/the-netherlands)
- Ierse ambassade in België: Froissartstraat 50, 1040, Brussel, tel.: 02 2823400 (dfa.ie/irish-embassy/belgium)
- Britse ambassade in Nederland: Lange Voorhout 10, 2514 ED Den Haag, tel.: 070 4270427 (gov.uk/government/world/netherlands)
- Britse ambassade in België: Oudergemlaan 10, 1040 Etterbeek, Brussel, tel.: 02 2876211 (gov.uk/government/world/belgium)
- Nederlandse ambassade in Ierland: 160 Merrion Road, Dublin 4, tel.: +353 (0)1 2693444 (nederlandwereldwijd.nl/contact/ambassades-consulaten-generaal/ierland)
- Belgische ambassade in Ierland: 1 Elgin Road, Ballsbridge, Dublin 4, tel.: +353 (0)1 6315284 (diplomatie.belgium.be/ireland)

Toeristenbureaus

- Tourism Ireland: Hendrik Jacobszstraat 4, 6hs, 1075 PD Amsterdam, tel.: +31 (0)20 5306050 (ierland.nl)
- Fáilte Ireland (Irish Tourist Board) in Ierland: 88 Amiens Street, Dublin 1, tel.: +353 (0)1 5741990 (failteireland.ie)
- Northern Ireland Tourist Board: Floors 10-12, Linum Chambers, Bedford Square, Bedford Street, Belfast, BT2 7ES, tel.: +44 (0)28 90231221 (tourismni.com en discovernorthernireland.com)

DOUANE

- Voor een verblijf van minder dan 3 maanden is een geldig paspoort of identiteitskaart vereist. Als je meer dan 800 sigaretten, 10 liter sterke drank of 90 liter wijn bij je hebt, kun je vragen van de douaniers verwachten, ook als je bijvoorbeeld uit Ierland terugkomt met meer dan 10 liter whiskey.
- Huisdieren mogen mee naar Ierland en Noord-Ierland, als ze een microchip hebben en er een bewijs van inenting tegen hondsdoelheid is. Zo niet, dan moet het dier in quarantaine.